

Çocuk Şiirleri

İbrahim Alâeddin Gövsa

چوجوق شعرلى

[OSMANLI TÜRKÇESİ & ÇEVİRİ-METİN]

Ömer Faruk YİĞİTEROL

Ömer Faruk YİĞİTEROL, 2014 yılında Bursa Uludağ Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünden mezun olmuştur. 2017 yılında, B.U.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk İslam Edebiyatı bilim dalında, “Türk İslam Edebiyatı’nda Pend-nâmeler ve Levh-nâme: İnceleme - Metin” isimli teziyle yüksek lisansını tamamlamış; yine aynı yıl ve aynı bölümde başladığı doktora eğitimini, “Türk Tasavvuf Şiirinde Nakşî Gelenek” isimli teziyle 2023 yılında bitirmiştir. Yaklaşık iki yıl kadar Yerli Düşünce ve Somuncu Baba dergilerinde yazarlık yapmıştır. 2019-2023 yılları arasında, Bursa Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde YÖK 100/2000 Projesi Bursiyeri ve Doktora Sonrası Araştırmacı sıfatlarıyla görev yapmıştır. Aralık 2023’ten beri de Aydın Adnan Menderes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Türk İslam Edebiyatı bilim dalında öğretim üyesi olarak çalışmaktadır.

Çocuk Şiirleri

İbrahim Alâeddin Gövsa

چوجوق شعرلری

[OSMANLI TÜRKÇESİ & ÇEVİRİ-METİN]

Ömer Faruk YİĞİTEROL

Bursa Akademi

Çocuk Şiirleri
İbrahim Alâeddin Gövsa

Ömer Faruk YİĞİTEROL

Editör: Olcay KOCATÜRK

Kapak: İrfan YİĞİT

Birinci Baskı Bursa, Mayıs 2024

© Bütün yayın hakları Emin Yayınları'na aittir.

Baskı ve Cilt

E M İ N Y A Y I N L A R I

Fethiye Mah. Kırlangıç Sok. No: 2 Nilüfer/BURSA

Tel: (0224) 2422898, Fax: (0224) 2412569

www.eminyayinlari.com.tr

© Bütün yayın hakları anlaşmalı olarak Emin Yayınları'na aittir. Kitap, yayının ve yazarın izni olmaksızın hiçbir surette (baskı, fotokopi, elektronik, manüetik, mekanik ve sesli ortamlarda ya da başka bir şekilde) kısmen veya tamamen çoğaltılamaz. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

978-625-98221-0-5

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI

Çocuk Şiirleri

İbrahim Alâeddin Gövsa

Ömer Faruk YİĞİTEROL

1.Çocuk Şiirleri 2.Osmanlı Türkçesi 3.Edebiyat

ISBN: 978-625-98221-0-5

Sertifika No: 41426

Gazze ve Dođu Türkistan'ın masum çocuklarına...

İÇİNDEKİLER

TAKDİM.....	9
İBRAHİM ALÂEDDİN GÖVSA: HAYATI VE ESERLERİ... 15	
“ÇOCUK ŞİİRLERİ” HAKKINDA YAZILMIŞ DEĞERLENDİRMELER	19
TEDKİK-İ ÂSÂR: ÇOCUK ŞİİRLERİ.....	21
ÇOCUK ŞİİRLERİ	22
İBRAHİM ALÂEDDİN BEY’İN ÇOCUK ŞİİRLERİ MÜNASEBETİYLE	23
ABDÜLHAK HAMİD TARHAN’IN GÖVSA’YA MEKTUBU	27
ÇOCUK ŞİİRLERİ.....	29
EBEVEYN VE MUALLİMİNE.....	30
ALLAH SEVGİSİ	35
DİN	39
VATAN.....	43
PADİŞAH.....	47
OSMANLI BAYRAĞI	51
ANNE SEVGİSİ	53
HORUZ İLE İNCİ – CAHİL İLE KİTAP	55
ERTUĞRUL’UN BÜYÜKLÜĞÜ.....	59
İYİLİK, DOĞRULUK	63
MİDHAT PAŞA.....	73
ÇİFTÇİNİN NASİHATİ	77
MİLLET ŞARKISI.....	81
BAHAR.....	83
KELEBEK.....	87
KIŞ	91
ÇİFTÇİLER.....	95

FUKARAYI SEVİNİZ.....	101
TİLKİ'NİN VAADI.....	105
ÇALIŞMAK SONRA OYUN	109
NAMIK KEMAL.....	113
YILDIZLAR.....	117
MUHTAR BEY	121
AHLAK	125
DENİZLER.....	127
İKİNCİ BASKIYLA EKLENEN ŞİİRLER	131
MİLLETİN DERDİ	133
ANNE VE ÇOCUK	137
BORAZAN	139
FAZİLET VE TALİH.....	149
KAYNAKÇA	153

TAKDİM

Elinizdeki bu kitap, ilk baskısı 1911 yılında Osmanlı Türkçe- siyle yapılan ve çocuk edebiyatımızın ilk örneği olarak anılan *Çocuk Şiirleri* isimli eserdir. Bu eser, *Çocuk Şiirleri*'nin toplam- daki 12. baskısıdır.¹

Eserin ilk altı baskısı, İbrahim Alâeddin Gövsa hayattayken yapılmıştır. 1911-1923 yılları arasında yapılan ilk beş baskı, Arap harfleriyle; 1933'te Kanaat Kütüphanesi'nden çıkan al- tıncı baskı ise Latin harfleriyle yayımlanmıştır. Yedinci, seki- zinci, dokuzuncu ve onuncu baskılar, Gövsa'nın vefatından çok sonra; 2005 yılında Kardelen Yayınları, Nehir Çocuk Ya- yınları; 2006 yılında Fer Yayınları ve 2007 yılında Nar Yayın- ları tarafından yapılmıştır. Kardelen, Nehir ve Nar yayınları- rından çıkan eserler, Semiha Nur tarafından hazırlanmıştır. On birinci baskı, 2009 yılında Elips Kitap'tan çıkan Nazlı Rânâ Gürel ve Zeki Gürel'in birlikte hazırladığı eserdir.

¹ *Çocuk Şiirleri*'nin baskıları:

1. 1911; Kanaat Kütüphanesi Matbaası
1911; Ebüzziya Matbaası (Bu yayın, 2. baskı değildir; 1. baskının devamı niteliğindedir.)
2. 1912; Ebüzziya Matbaası
3. 1914; Yeni Turan Matbaası
4. 1916; Matbaa-i Âmire
5. 1923; İkdam Matbaası
6. 1933; Kanaat Kütüphanesi Matbaası
7. 2005; Kardelen Yayınları
8. 2005; Nehir Çocuk Yayınları
9. 2006; Fer Yayınları
10. 2007; Nar Yayınları
11. 2009; Elips Yayınları
12. 2024; Bursa Akademi

Elinizdeki bu çalışmanın bahsi geçen diğer on bir yayımdan farkı, iki farklı alfabeyle hazırlanmış olmasıdır. Bu baskıyla birlikte, eserin Osmanlı Türkçesi orijinali ile Latin harfli Türkçe çeviri-metni bir arada sunulmuştur. Böylelikle, Osmanlı Türkçesine ilgi duyanlar için de giriş seviyesinde bir metin ortaya çıkmıştır.

Çocuk Şiirleri, dönemin İstanbul Dârü'l-Muallimîn Müdürü Satı Bey'in tavsiye ve yol göstericiliği sayesinde kaleme alınmıştır. Satı Bey, yazılarında ve konferanslarında çocuklar için yazılacak şiirlerin öneminden ve şiirlerin çocuk eğitimindeki ehemmiyetinden defalarca bahsetmiştir. Bu durumu kendisine görev addeden İbrahim Alâeddin Bey, hece ve aruz ölçülerini kullanarak 24 şiir kaleme almıştır. Fransızcadan tercümelerin de yer aldığı bu didaktik şiirlerde dinî, vatanî ve ahlakî konular işlenmiştir. Nazım birimi açısından zenginlik gösteren eserde beyit, üçlük, dörtlük ve altılı bentler kullanılmıştır. Beyitlerle yazılmış şiirlerde, mesnevi nazım şeklinin sağladığı imkânla şiirler, âdeta bir hikâye kimliğine bürünmüştür.

Kitabın ismi her ne kadar *Çocuk Şiirleri* olsa da yaklaşık bir asır öncesinin çocuklarına yazılmış bu şiirlerin günümüz çocuklarına doğrudan hitap etmesini beklemek, açıkçası pek mümkün değildir. Geçtiğimiz yüzyıl içerisindeki dil değişimi ve kültürel erozyon gibi bazı önemli etmenler, merkeze çocuğu alan bu şiirlerin, günümüz çocuklarından uzak kalmasının nedenlerinden birkaçıdır. Gövsa ise bu durumdan habersiz, 100 yıl önce kaleme almış olduğu kitabının ön sözünde, eseri niçin kaleme aldığını, çocuklara ne gibi faydası olacağını ve nasıl bir yol izlediğini, -sadeleştirmeye çalıştığımız şekliyle- şöyle izah etmiştir:

الله سه وگىسى

كىم چىقارار صباحلىن ايركندن
دنيامزه ايشيق ويرهن گونشى
گيجه وقتى دكزلره سر پيله ن
آى دوغىيور كيم ياپيور بو ايشى

قىشېن قورو صانديغمز فدانه
بهارده كيم يشىللكلر گييديرر
بلبل اوتر يووا ياپمىش اورمانه
بو صدابى اوگا عجب كيم ويرر

آنه كزه سزى سه وملك حسنى
اونك روحه شفا ويرهن سسنى
قلبگزه دوغرو اولمق درسنى
كىم ويرىيور بو شىلرك هپسنى

Allah Sevgisi

Kim çıkarır sabahleyin erkenden,
Dünyamıza ışık veren güneşi,
Gece vakti denizlere serpilene,
Ay doğuyor; kim yapıyor bu işi?

Kışın kuru sandığımız fidana,
Baharda kim yeşillikler giydirir,
Bülbül öter, yuva yapmış ormana,
Bu sedayı ona acep kim verir?

Annenize sizi sevmek hissini,
Onun ruha şifa veren sesini,
Kalbinize doğru olmak dersini,
Kim veriyor bu şeylerin hepsini?

وطن ملت نه دیمکدر بیلمه‌دن
او سه‌وگیسی قلبکزه کیم ویردی
باباکژدن گوزهل بر شی ایستر کن
گوککله کیم قویبور امیددی

آقشام اوستی قارا کلقلر ایچندن
میلیونلرجه بیلدیزی کیم پارلاتیر
ایشته بوتون بو شیلری دوشونن
یاپان ایدن یارادان هپ الله‌در

حق سه‌وگیسی طاشیمالی وجدانلر
بویله‌لکله مسعود اولور انسانلر

Vatan, millet ne demektir bilmeden,
O sevgiyi kalbinize kim verdi?
Babanızdan güzel bir şey isterken,
Gönlünüze kim koyuyor ümidi?

Akşamüstü karanlıklar içinden,
Milyonlarca yıldızı kim parlatır?
İşte bütün bu şeyleri düşünen,
Yapan, eden, yaratan hep Allah'tır.

Hak sevgisi taşımalı vicdanlar;
Böylelikle mesut olur insanlar.

دین

او قورسه کز بر کتابی
صاحبنی صورارسکز
گوردوکز می بر خوش یایی
یاپان کیمسه آزارسکز

صاحبسز می یرلر گوکلر
دوشونجه انسان آکلار
هر شی بزه اثبات ایدهر
بویوک قادر بر الله وار

هیمزی یارادانی
صوروب بیلیمک وظیفه در
وظیفه در فقط آنی
بزه ایشته دین اوکره تیر

Din

Okursanız bir kitabı,
Sahibini sorarsınız,
Gördünüz mü bir hoş yapı,
Yapan kimse ararsınız.

Sahipsiz mi yerler, gökler?
Düşününce insan anlar;
Her şey bize ispat eder:
Büyük, kâdir bir Allah var.

Hepimizi yaratadı,
Sorup bilmek vazifedir;
Vazifedir fakat onu,
Bize işte din öğretir.

دوغرولغڭ ائيلگڭ
يولى اونگله بولونور
بونى ائى بيلگ كه دين
وجدانلرڭ قانونيدر

الله بزه بر پيغمبر
بر ده قرآنى كونده رمش
اونڭ ايله بزه سويلر
دوغرو ناصل اولور هر ايش

صاچمه حيله يالان اصلا
يوقدر اونده ائى بيلگ
هر دين دوغرو سويلر اما
مسلمانلق اڭ بويوك دين